
Využijme ženského potenciálu naplno!

Využijme ženského potenciálu naplno!

Za posledních pár dekád počet studentek na Univerzitě Karlově neustále roste a v současnosti ve všech studijních programech dívky nad chlapci jasně převažují. Ve vedoucích funkcích se však stejně jako na jiných univerzitách objevují ženy spíše sporadicky. Nejen o problematice genderu na UK jsme si povídali s prorektorkou pro studijní záležitosti **Prof. MUDr. Milenou Králíčkovou**.

Kolik dnes na Univerzitě Karlově studuje žen v jednotlivých stupních studia – vyjádřeno v poměru oproti mužům?

To máme dobře spočteno. V současné době studuje u nás na univerzitě na všech sedmnácti fakultách 64 procent žen v bakalářských studijních programech, v magisterských 51 procent, v navazujících magisterských 61 procent a 64 v doktorských studijních programech. Studentky tedy na univerzitě jasně převažují.

Vyvíjí se nějak tento podíl? Vidíte zřejmý trend, dejme tomu za posledních pár dekád nebo alespoň let?

V informačním systému Univerzity Karlovy máme nejstarší souhrnná data k roku 1993. Tehdy u nás studovalo celkově 53,4 procenta žen, přičemž dnes je to o deset procentních bodů více – celkem 63,5 procenta. Nejvíce se v tomto

ohledu změnila Evangelická teologická fakulta – z 29,2 až na 64,8 procenta, ale docela významného nárůstu se dočkal kupříkladu i matfyz: z dvaceti procent na osmadvacet.

To je zajímavé. Máme na univerzitě nějakou vysloveně „dámskou fakultu“?

Výrazně vysoký podíl žen, který přesahuje sedmdesát procent, mají tři součásti UK. Nejvíce studentek, plných osmdesát procent, najdeme na Farmaceutické fakultě v Hradci Králové, Pedagogická fakulta jich má 79 procent a Husitská teologická fakulta 75 procent.

Čím si tak vysoká čísla vysvětlujete?

Řekla bych, že u „fafky“ a „peďáku“ jde o přípravu na profese, které se ve společnosti ženám stereotypně přisuzují. U zmíněné teologické fakulty mají zase veliký vliv studijní programy jako sociální a charitativní práce, sociální pedagogika, případně učitelství náboženství i základů společenských věd, k nimž ženy inklinují.

Zmínila jste postupné změny, ale člověk by automaticky tipnul, že matfyz bude spíše „pánský“. Mění se i vnímání či předsudky? Víím, že třeba na ČVUT samy ženy propagují informatiku a založily sdružení wITches.

Myslím, že se vnímání mění. A věřím, že je to dobře – jen v této věci ještě určitě nejsme u cíle. Je třeba s takovými stereotypy pracovat již na středních školách, kde bohužel někde přetrvává pohled na dívky jako adeptky spíše jiných než technických či matematicky zaměřených studií. Nicméně na matfyzu skutečně pořád studuje nejmenší podíl žen z našich fakult, dívky jsou v menšině i na Fakultě tělesné výchovy a sportu – tam jich je 43 procent.

Ve světě se o problematice genderu či „rovných příležitostí“, jak se říká, hodně hovoří. Co konkrétního pro tuto agendu činí nejstarší česká univerzita?

Snažíme se tomu věnovat. Studijní předpisy samozřejmě zaručují možnost přerušení studia z důvodu těhotenství, porodu či rodičovství, eventuálně umožňují individuální studijní plány nebo prodloužení maximální doby studia. Máme upravena pravidla pro úlevy z poplatků za delší studium v souvislosti s narozením dítěte. V opatření rektora je jasně formulována zásada rovných příležitostí a deklarována péče o sladění pracovního a rodinného života.

Jak tomu lze konkrétně pomáhat?

Univerzita podporuje návraty zaměstnanců z mateřské a rodičovské dovolené flexibilní pracovní dobou a postupnými návraty, tedy prací na částečný úvazek. Tam, kde to dovoluje charakter pracovní pozice, nabízíme též možnost práce z domova. V Ústavu histologie a embryologie Lékařské fakulty v Plzni, který vedu, stejně jako na rektorátním odboru pro studium dbám o to, abychom kolegyním opravdu nabízeli možnost návratu po mateřské. A to tak, jak jim vyhovuje. Již mnohokrát se mi osobně potvrdilo, že právě tyto kolegyně pracují někdy takřkajíc „za deset“, často s ohromnou motivací a velkým nadšením.

Co nabízíte matkám a otcům, kteří pracují a zároveň se starají o malé děti?

Zaměstnanci mohou čerpat školkovné ze sociálního fondu či využívat služeb mateřských škol Hvězdička nebo Rybička a dětských koutků na FF UK a FTSV UK, případně dětské skupiny FaFík, jenže kapacity jsou, žel, omezené. Univerzita disponuje i několika startovacími byty.

Různé mezinárodní analýzy ukazují, že ženy ubývají z univerzit až v postgraduálním studiu a málo z nich dojde k profesurám a vedoucím postům. Jaká situace panuje u nás?

Přes všechny zmíněné výdobytky je před námi velký kus práce. Ano, na Univerzitě Karlově mají ženy pouze 26 procent docentur, a u profesur jsou v menšině dokonce s patnácti procenty! Ještě nikdy nebyla na UK předsedkyní akademického senátu žena, neměli jsme od roku 1348 ani jednu rektorku. V současném kolegiu jsou ovšem poprvé hned tři prorektorky a máme též čtyři děkanky (Eva Kohlíková na FTVS UK, Alice Němcová Tejkalová na FSV UK, Marie Pětová na FHS UK a Kamila Veverková na HTF UK, pozn. red.). Rezervy máme jistě také ve vědě, protože jedinou ženskou držitelkou grantu Evropské výzkumné rady (ERC) je na univerzitě fyzička Jana Kalbáčová Vejpravová z Matematicko-fyzikální fakulty.

Co s tím? Jak pomoci matkám na doktorátu či postdoku, aby jim neušel vlak?

Nejvíce žen se z vědy vytrácí právě ve věku, kdy mají děti a nemohou rozjet akademickou kariéru. Proto bychom měli nyní jako instituce zaměřit pozornost právě na ně. Často nad tím přemýšlím. Zkusíme se možná inspirovat u partnerů

v zahraničí, včetně těch z aliance 4EU+, a zavést opatření, která u nich nejvíce fungovala. Zda jít cestou projektových možností, či zavedením institutu mentorek z řad zkušenějších kolegyně, to budeme ještě zvažovat.

Trochu jiné téma: světem rezonuje kampaň #MeToo. Mají případně ženy podporu, možnost se ozvat, kdyby měly pocit, že jsou diskriminovány?

To je jistě velmi podstatná otázka. Myslím, že zatím nemáme nastavený ideální systém, který by jak na fakultní, tak na univerzitní úrovni poskytoval pro tyto případy nějaký konkrétní „styčný bod“. Ale pokud by se něco takového stalo, ženy se mohou obrátit buď na příslušné odpovědné orgány na fakultách, anebo na centrální UK Point v Celetné ulici 13.

Proč by dnes ženy měly jít studovat právě na UK? Co jim doporučíte?

V tomto jim doporučím totéž co mužům. Univerzita Karlova je špičková, mezinárodně respektovaná instituce a věřím, že studium u nás je tou správnou investicí do budoucnosti každého mladého člověka. Naše univerzita by pro mladší

generace měla vytvářet pozitivní vzory – a to i vzory úspěšných žen. Je potřeba, aby i ony byly vidět. Diverzita přináší nové, zajímavé myšlenky. Využívejme proto potenciál žen, tedy poloviny populace, naplno!

Prof. MUDr. Milena Králíčková, Ph.D.

Prorektorka pro studijní záležitosti Univerzity Karlovy. Pochází ze Strakonice. Působí na Lékařské fakultě v Plzni UK, kde je profesorkou histologie a embryologie. Má dvě děti.

- Ženám na Univerzitě Karlově bylo věnováno i speciální číslo časopisu Forum, které vyšlo na konci února, a které můžete zdarma získat v Karolinu i na jednotlivých fakultách UK.

V tištěném čísle jsme se věnovali historii žen na univerzitě a představili i zajímavé osobnosti ze všech 17 fakult. Jejich profily budeme postupně zveřejňovat i zde na webu iForum.cz

17 fakult 17 žen

